

Atlas

Een unieke aanwinst

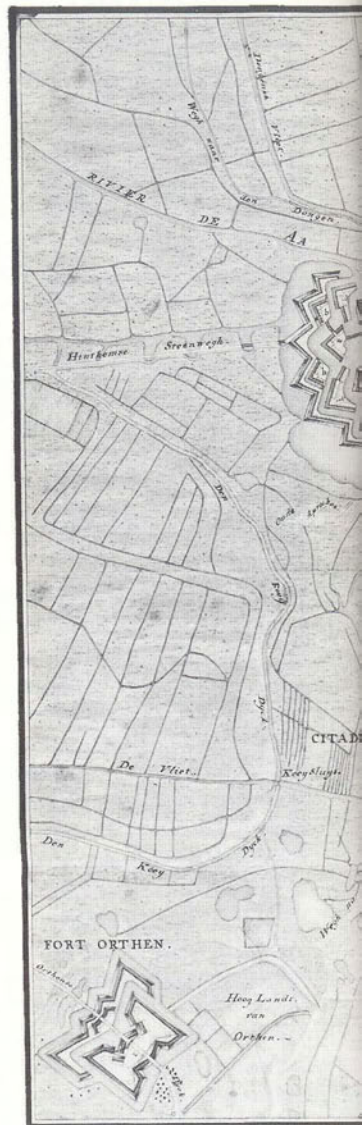
Het gebeurt slechts zelden dat het Stadsarchief 's-Hertogenbosch de hand weet te leggen op een originele manuscriptkaart van de stad. Dat is begrijpelijk wanneer men weet dat het vervaardigen van een plattegrond een bijzonder tijdrovende en dus kostbare aangelegenheid was. Een opdracht daartoe ging dan ook vrijwel altijd uit van stedelijke of landelijke overheidsinstanties.

Een van de bekendste opdrachtheffers was de Raad van State die belast was met het onderhoud van de vestingwerken in de Republiek der Zeven Provinciën. Het archief daarvan berust in het Algemeen Rijksarchief te Den Haag. De in opdracht vervaardigde kaarten werden in aparte verzamelingen ondergebracht die op hun beurt in de negentiende eeuw werden sa-mengevoegd tot het Genie-archief dat pas in 1950 openbaar werd gesteld. De kaarten in deze collectie met betrekking tot 's-Hertogenbosch werden in 1976 op microfiche gezet en zijn raadpleegbaar bij het Stadsarchief 's-Hertogenbosch.

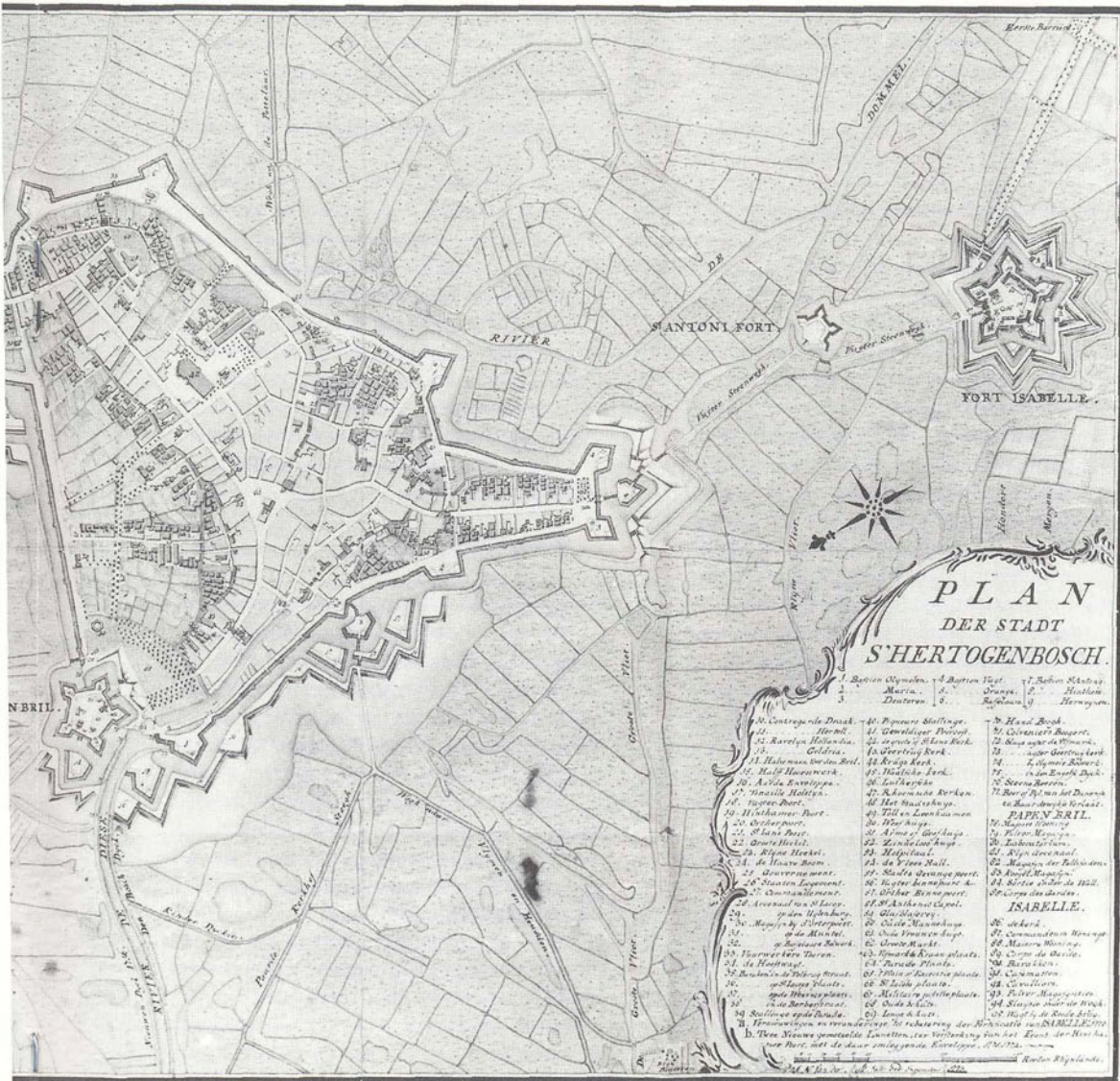
De Raad van State had verschillende ingenieurs in dienst die belast werden met

de herstellingswerkzaamheden aan de vele vestingwerken. 's-Hertogenbosch met haar inundaties maakte, sinds de nieuw ingestelde verdedigingslijnen naar een plan van Menno van Coehoorn in 1697, deel uit van de zuidelijke waterlinie. Als zodanig kwam de stad regelmatig in aanmerking voor herstel en aanpassing en zodoende zijn er nogal wat tekeningen bewaard gebleven.

In 1772 werd de extra-ordinaris ingenieur Jan Nicolaas van der Mijll belast met het opzicht over enige verbeteringen aan de vesting 's-Hertogenbosch. In deze jaren vervaardigde hij een kaart van de stad met daarop het stratenplan, de belangrijkste gebouwen en natuurlijk, zeer gedetailleerd, de vestingwerken. Van hem zijn tevens een plan van Grave en een kaart van de straatweg 's-Hertogenbosch naar Hasselt bekend. Van der Mijll zou tijdens de slag om Malakka in 1784 omgekomen zijn. De vervaardiging van het 'plan der stad s'Hertogenbosch' geschiedde vermoedelijk in opdracht van de Raad van State, en dan zou, strikt genomen, de plattegrond in dat archief thuishoren. Er is evenwel geen direct bewijs voor te vinden. De kaart werd door de heer van Hooff te Steensel aangetroffen bij een Parijse handelaar. Om die reden veronderstelt de heer Haubourdin van het Alge-

meen Rijksarchief dat het mogelijkwerijs onderdeel uitmaakte van de oorlogsbuit die Napoleon in 1810 meevoerde en, bij de teruggave in 1815, niet werd terugbezorgd. Op zijn beurt nam de heer

van Hooff contact op met het Stadsarchief 's-Hertogenbosch hetgeen resulteerde in de aankoop, waardoor de kaart zich nu in overheidsbezit bevindt en voor iedereen raadpleegbaar is. Bijzonder is

de uitgebreide legenda waar naast de vele militaire gebouwen en werken van de stad en de forten ook de belangrijkste civiele gebouwen op staan vermeld. Heel specifiek worden de vernieuwingen en

verbeteringen aan het fort Isabella en voor het front van de Hinthamerpoort, die van 1770-1772 werden gerealiiseerd, aangeduid.

Rob van de Laar